

Maa- ja metsätalousministeriö

VIITE Lausuntopyyntö 25.3.2024, VN/2139/2023-MMM-2
ASIA Lausunto Valtioneuvoston asetukseksi Vapaa-ajankalastajien saalisilmoituksesta

Kalatalouden Keskusliitto on tutustunut lausunnolla olevaan materiaaliin ja lausumme seuraavaa:

Vapaa-ajankalastajien saalisilmoitusvelvollisuus on tärkeä osa kalastuslain ja sen hengen toimeenpanoa. Tietoa saaliista tarvitaan kalastuslain ja sen tavoitteiden toteuttamiseksi niin ylätasolla (MMM, ELY-keskukset) kuin kentälläkin (kalatalousalueet, osakaskunnat, yksityiset vesialueen omistajat, lupakalastusalueet jne.). Etenkin kalatalousalueet ja vesialueiden omistajat tarvitsevat saalistietoa pystyäkseen täyttämään kalastuslain vaatimukset kestävästä ja tutkimustietoon pohjautuvasta kalastuksesta. Saalistieto on oleellista myös kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaan, päivitykseen sekä kalastusrajoitusten laatimista, arviointia ja purkamisia ajatellen.

Asetusluonnoksen 1 §:ssä mainituista ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevista kalalajeista ja -kannoista olemme samaa mieltä asetuksessa jo mainittujen lajien ja kantojen osalta. Niiden lisäksi tulisi kuitenkin harkita myös merialueella ja mereen laskevissa joissa siian ottamista mukaan saalisilmoituksen piiriin. Vaellussiikakantojen vuoksi on säädely melko paljon etenkin verkkokalastusta. Merialueelta ja osasta mereen laskevia jokia kalastetaan myös huomattavia määriä siikoja ns. siikaongella valtaosin yleiskalastusoikeuden perusteella (KHM tai ikäperusteinen vapautus). Mm. pääkaupunkiseudulla merkkipalautusten perusteella arvioidaan noin puolet siikasaaliista (vapaa-ajan ja kaupallinen kalastus yhteensä) saatavan jo merestä siikaongella. Vastaava tilanne on ilmeisesti myös Saaristomerellä. Kuhan kalastusta säädellään ehkä eniten kalatalousalueiden esittämällä ja ELY-keskusten vahvistamalla kalastuksensääätelypäätöksillä. Kalastuksensääätelyprosessissa on esitetty huomattavan paljon kysymyksiä kansalaisten ja järjestöjen puolesta rajoitusten perusteista ja tarpeellisuudesta. Kysymykset ovat sinällään aiheellisia ja lisää tietoa saaliista, saaliskalojen koosta jne. tarvittaisiin ehdottomasti etenkin kuhasta.

Pyyntialueesta säädetään asetuseruonnoksen 4 §:ssä. Pyyntialueen ilmoittaminen ja sen kerääminen tulisi tehdä ehdottomasti tarkasti ja paikkatietoon pohjautuen. Eri asia on sitten millä tarkkuudella ja ketkä sen saa julkaista. Ilman tarkkaa pyyntipaikkatiedon keräämistä koko saalis seurantajärjestelmän hyödyllisyys ja hyvin kyseenalaiseksi. Nyt esitettyssä muodossa esimerkiksi kalatalousalue tai vaelluskala vesistön kalastuskohde kohtaisen tiedon irrottaminen datasta ja sen hyötykäyttäminen mille tahansa toimijalle on käytännössä mahdotonta. Ympäristötieto ilman paikkatietoa on useissa yhteyksissä todettu olevan käytännössä käyttökeltotonta. Esim. rannikkoalueella yksi pyyntiruutu saattaa olla kahden tai useamman kalatalousalueella ja sen lisäksi siihen kuuluu myös valtion yleistä vesialuetta. Miten siis saalistietoa voidaan käyttää hyväksi kalatalousalueilla, osakaskunnissa tai vaikkapa valtion yleisen vesialueen kalastuksen sääätelyssä ELY-keskusten toimesta? Pyyntialueen määrittely esitetyn muotoisesti lisää myös huomattavasti päällekkäistä ilmoitusmenettelyä mm. koskikohteilla sekä sellaisilla alueilla, joissa on vaikkapa ELY-keskusten poikkeuslupapäätöksiä ja niiden lupaehtona saalistietojen ilmoitusvelvollisuus ko. luvan käytöstä. Jatkossa siis kalastusjärjestäjien tulee pitää kirjaa (eli vaatia kalastajalta saalisilmoitus) kuten ennenkin kalasaaliista. Tämän lisäksi kalastaja tekee erillisen ilmoituksen tietyistä kaloista Omakalaan. Mikäli Omakalan kautta kerättäisiin saalistieto tarkasti, niin se saataisiin irrotettua myös sopivalla tarkkuudella kalatalousalueiden, vedenomistajien, lupakalastusalueiden tai vaikkapa ELY-poikkeuslupa ehtojen täyttämisen tarpeeksi. Nykymuodossaan pyyntialueen ilmoittamista ei tule missään tapauksessa viedä eteenpäin.

Helsingissä 17. päivänä toukokuuta 2024

Mikko Malin
Järjestöasiantuntija

Vesa Karttunen
toiminnanjohtaja